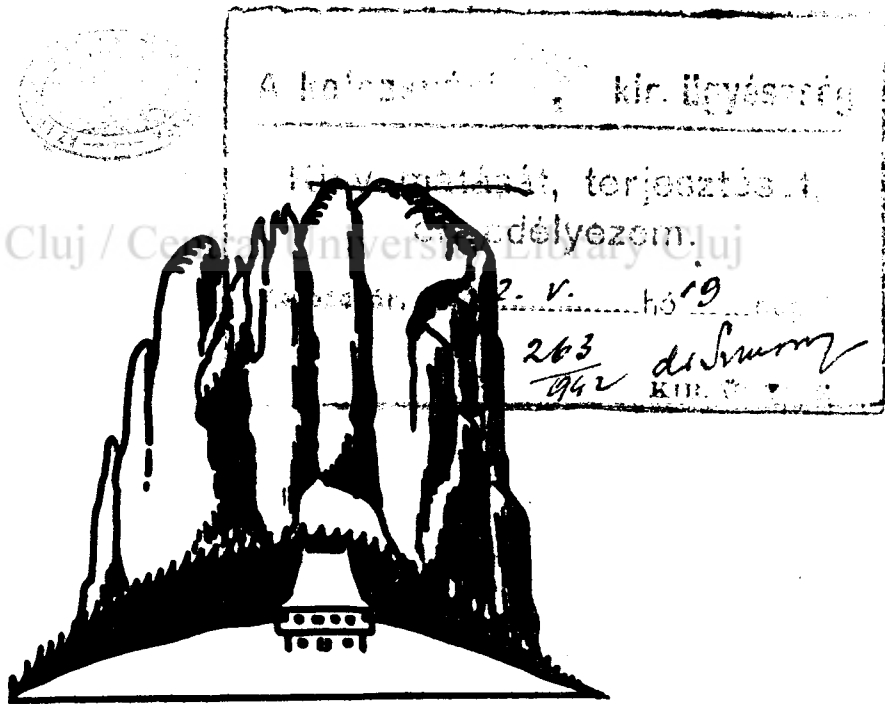

20950

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ
Felelős szerkesztő: Ifj. XÁNTUS JÁNOS
Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

Erdély

TARTALOM

Címképet Vámszer Imre iparművész rajzolta. — Polgárdy Géza: A turista lélek. — Kővágó Ferenc: Tallózás a Radnai-havasokban. — Ifj. Xántus János: Földomlás a Fellegváron. — Both Károly: Húsvét a Görgényi havasokban. — Merza Gyula: Milyen volt a régi Kolozsvár látképe? — Hírek.

Az „Erdély” előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Tagsági díj évi 6 P. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszámánál és a központi irodában Kolozsvár, Mátyás király-utca 6. sz. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: Kolozsvár, Mátyás király-utca 3. szám.

Besztercei osztály: Beke Ödön, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csíkszéki osztály: Székely Géza, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: Knizsek Károly, Dés. Villamosművek.

Gyergyói osztály: Dr. Kurucz Sándor, Gyergyószentmiklós, Főposta.

Háromszéki osztály: Dr. László Ferenc. Sepsiszentgyörgy.

Maroszéki osztály: Dr. Egey Jenő, Marosvásárhely, Gecse Dániel-utca 43. sz.

Nagybányai »Gutin« osztály: Schuller Ödön, Nagybánya, Horthy Miklós-út 22.

Révi »Zichy« osztály: Borcsa István, Rév. Községháza.

Udvarhelyi osztály: Voszka István, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: Bikfalvy József, Zilah. Mezőgazdasági Bank.

ERDÉLY

A turista lélek

A turistaságot — különösen az utóbbi időkben, — sokszor összehasonlítják a versenysportokkal. És ez az összehasonlítás rendszerint nem a turistaság javára végződik. A magyarázat fölöttébb egyszerű: a turistaság nem tud eredményeket felmutatni, nem tud rekordokkal, olimpiai babérokkal ékeskedni. Legfeljebb az első megmászásokkal lehetne dicsekedni, miűt „sportteljesítménnyel” — ott viszont elődeink úgyszólván mindent learattak a múlt század aranykorában s most legfeljebb a Himalaya égbenyúló csúcsai között lehetne ilyen babérokat szerezni; oda viszont a népek, sőt világrészek egymásközi nézeteltérésének elintézése idején kissé bajos volna eljutni...

Van azonban a turistaságnak egy olyan hatása, amelyet a kívülállónak bajos volna megmagyarázni. Ez pedig a turistaságnak a lélekre, az egész ember lényére gyakorolt hatása. Nincs még egy sport, mely úgy átfornálná az embert, olyan hatással volna a lélekre, mint a turistaság. A turistaság természetéből adódik, hogy több annál, amit a sport egyszerű fogalmával rendszerint meghatározunk, hiszen a „sport” hallatára valahogy önkéntelenül is versenyre, öldöklő küzdelemre gondolunk, hol ember ember ellen, test test ellen küzd s a fogcsikorgató küzdelem végeztével csak győző és legyőzött van, akármilyen is az eredmény. A természetet járó ember az egy-két vagy többnapos vándorlása keretében olyan harmónikus összhangba kerül a természettel s a pillanatnyi szórakoztató időtöltésen túlmenően olyan magasfokú lelki kapcsolatot talál a természetben rejlő őserővel, amelyet máshol hiába is keresnénk. Minden más sportág a munka utáni szabad idő egy kis töredékének a felhasználásával, időtöltésnek, szórakozásnak vagy egyszerűen a test edzésének az érdekében üzhető, anélkül, hogy annak különösebb hatása volna a lélekre. A labdarugás mésfél órára, az atlétika egyik-másik ága percekre, vagy éppen másodpercekre foglalja el az embert s utána mi marad? A győzelem diadalérzése vagy a vereség lehangoló, leverő hatása, amelyet legfeljebb a revans lehetősége enyhít keveset. Különösen kevés lelki előnyt és felfrissülést érez az, aki csak egyszerű szemlélője egy-egy sportág küzdelmeinek s a mérkőzés vagy verseny tartamára összezsugorodott rövid érintkezés — szórakozás — után sokszor bizony csak egy hétre való mérget visz magával a kedvenc gyenge szereplése miatt.

Ez természetesen korántsem jelenti azt, hogy a versenysportokban ne volna érték, sőt sok érték — ityet állítani egyet jelentene a sport nemismerésével. A fejlődő, fiatal testnek igenis nagy szüksége van a versenysportok

izomfejlesztő munkájára, önfegyelemre nevelő hatása is tagadhatatlanul nagy, de éppen a fiatalság említésével értünk el oda, hogy rámutathatunk arra a nagy tévedésre, amikor a turistáságot a versenysportokkal való összehasonlítás után egy-egy sokatmondó kézlegyintéssel intézik el. A versenysportok üzésének ugyanis van egy elengedhetetlen feltétele: a fiatalság! Versenyezni csak fiatal korban lehet, amikor még duzzad a test a kirobbanó erőtől. A harmincadik év betöltése után a versenyző már rendszerint „öreg” s visszavonul. A turistáságnál viszont az életkor az, ami legutolsó sorban jön számításba, hiszen a 8—10 éves emberke éppen úgy járhatja a természet csodálatos útjait, mint az élete alkonyán ballagó idős ember. És valahol itt kell keresni azt az erőt, ami a turistáságot mindenek fölé emeli és olyan átformáló hatással van a télekre. A természetben új erőt meríthet az ember, akár hús, akár hetven esztendő, akár szegény dolgozó, akár gazdag... egyetlen sportágnak sincs meg az a lelki átformáló ereje, mint a turistáságnak, mely sajátos erejével egyszerre szórakoztat, felfrissít, új energiával, életerővel látja el az embert s a turistáságban, a természetben rejlő elemek egybefoglaló hatásaként egész egyéniségünket, lelkünket átformáló életberendezéssé válik.

Ha ez nem így volna, akkor tökéletesen értelmetlenül állnánk mindjárt a minden heti kirándulásaink lélektani indító oka előtt. Mert mi is tulajdonképpen az indító oka annak, hogy minden vasárnap felhúzzuk a szöges cipőt, végigcsörömpölünk a városon és egész napon át járjuk a végtelen erdőket és hegyeket? Nem utolsó sorban a friss, tiszta levegő, melyre az egész heti munka után feltétlenül szükségünk van. De ezt megtalálhatnánk a közeli erdőkben is, nem kellene távoli vidékek nehezebb terepeit felkeresni, vállalni a nagyobb fáradtságot, több költséget s lakóhelyünk környékével szemben összehasonlíthatatlanul több veszedelmét az időjárás viszontagságával szemben. Mégis, ha bőrig is ázunk egyik héten, a következő héten csak felkanyarítjuk a nyútt hátizsákot és újból ott baktatunk az erdők mélyén s a hegyek széljárta gerincein.

A költségeket sem lehet lekicsinylendő tételnek venni a túráknál, mégis, ha a legkisebb lehetőség van, ott vagyunk a vasárnap reggeli találkozásnál és vajjon ki tudna az emberek lelkébe látni, hogy hányan vontak meg maguktól valami szükségletet csak azért, hogy ismét és ismét felkereshessék az erdőket és hegyeket? A turistáság előnyeinek oly sokszor emlegetett honismeret, idegenforgalom, egészségügyi előny, stb. stb. mind nem volna képes rávenni az embereket arra, hogy hétről-hétre rójják a hegyek s erdők ösvényeit, — erre csak a természettel összeforrt turista lélek képes...

De míg a középhegység túrázásnál a sajátos turista lélek úgyszólván csak a minden heti túrázásban nyilvánul meg, addig a magashegyek világában olyan megnyilatkozásait látjuk a turista lélek lenyűgöző hatásának, melyet máshol és más formában hiába is keresnénk.

Amikor még csak bátortalan próbálkozások, kísérletek történtek az Alpok koronázatlan királyának, a Mont Blanc-nak (4810 m) a megmászására, egy vézna kis emberke botorkált 1786 június 30-án a fehér hegy sziklái és végtelen hómezői között. Ruhájának foszlányai rongyokban lógtak le fáradt testéről, arca kísértetiesen sovány és beesett volt a kiállott szenvedésektől... két éjjel aludt ekkor már a sziklák között és egy teljes napon át bolyongott a hó és komor sziklák birodalmában a 24 éves Balmat Jacques.

És amikor hazatértében hegyászokkal találkozik, akik szintén a Mont Blanc csúcsára törnek, éppen csak új ruhát húz fel otthon és már rohan is vissza a hegyek közé. A harmadik éjjelt töltötte ekkor már a hegyekben, de még a negyedik, a legrettenetesebb éjszaka is fent érte s hihetetlen szenvedések között tért haza másnap. Igaz, megtalálta a csúcsra vezető utat, de a szenvedésektől legyengülve és teljes hóvakságban, 24 óra hosszat feküdt eszméletlenül s utána még hosszú ideig nyomta az ágyat. De a kiállott sok szenvedés sem tudta visszatartani attól, hogy amint lábra tudott állni, első dolga ne a Mont Blanc megmászása legyen! Szerepel ugyan a Mont Blanc első megmászásánál Saussure professzor 100 aranya is, — de akiket csak a pénz fűtött, azok rendre kidőltek a küzdők sorából s maradt Balmat, a nagy hegyek fanatikusa . . .

Az 1924 évi Mount Everest expedíció már nem sok jóval biztatott. Látszott, hogy ez sem vezet eredményre, akár csak az előző kettő. Ekkor két fiatal hegyászó, Mallory és Irvine otthagya az V. táborn s teherhordók, minden nélkül nekivágnak kettesben a csúcsnak, mintha csak sétálni mennének . . . és soha többé nem tértek vissza. Vajjon mi volt az az erő, amely erősebb volt a hazatérés, a meleg otthon, a kényelmes klubélet csábításaival szemben is és arra kényszerítette őket, hogy többhetes küzdelem után holtfáradtan, kettesben nekivágjanak a nagy ismeretlennek, a Mount Everest csúcsának?

Willi Welzenbach, a hatalmas termetű müncheni városi építési tanácsos a német hegyászók büszkesége volt. De egyszer úgy látszott, vége a hegyászásnak, mindennek: 1926-ban könyökizületi gyulladást kapott s fel kellett hagynia a hegyászással . . . hónapokon át fekszik Welzenbach egy svájci gyógyintézetben s amikor elhagyja az intézetet karja teljesen merev. De ő ennek ellenére tovább mászik s amikor nem elégitik ki a kisebb feladatok megoldásai, megoperáltatja magát. Széjjelszedték a megmerevedett csontokat s amikor még így sem volt teljesen jó, még két utóoperációnak vetette alá magát s hallatlan fájdalomak után mégis csak keresztül vitte, hogy karja ismét hajlott és ismét teljes értékű hegyászó lett. Minek tulajdonítható ez az emberfeletti küzdelem, ha nem a hegyek szeretetének s vajjon lehet-e a hegyeket ennyire fanatikusan szeretni, lehet-e ennyire összeolvadni a természettel a bizonyos turista lélek, a természet átformáló hatása nélkül?

Az első világháború végén, 1918-ban, érdekes kiállítást rendeztek Münchenben. A fénykéпкиállítást egyetlen körből vette témáját: a hadirokkantakat ábrázolta, mint alpinistákat . . . A háború megpróbáltatásai és szenvedései éppen úgy sújtották a hegyászokat, mint az emberiség többi tagjait. És a sok amputált kéz és láb után mennyi könnyes tekintet simogatta végig a hegyeket! Ki volna képes leírni azokat a belső viharokat, amelyek egy-egy nyomorékká vált hegyászó lelkében végbe mentek, amikor kitűnt, hogy búcsúzni kell a sziklától, a jégmezőktől, — mindentől . . . De azután működésbe lépett a turista lélek, a megmagyarázhatatlan mozgató erő s a háború szomorú hősei nem adták fel a küzdelmet, nem nyugodtak bele a megváltozhatatlannak tartott végzetbe. És mászni kezdtek. Úgy, ahogyan a nagy küzdelemből megrokkantan hazkerültek. Az egyik félkézzel. A másik meg egy lábbal. De másztak, mert az az erő, amely odaláncolta lelküket a hegyek világhoz, sokkal erősebb volt még a fizikai megcsönkítottságnál is . . .

Polgárdy Géza.

Tallózás a Radnai-havasokban

Erdély északi határán, a máramarosi mesgyén hatalmas bástya emelkedik: mint Nagymagyarország északi sziklavára, a Magas Tátra, úgy zárja le Erdély felett a határt észak felé a Radnai havasok behemot tömege.

Számunkra különlegesen értékessé magas hegyi jellege teszi ezt a rög-hegységet. Csupán az örök hó, a jégár hiányzik belőle, hogy teljesen feledtesse velünk az Alpokat, melyek az oly hosszú ideig nélkülözött magyar magas hegységet helyettesítették. A hegység magva, legszebb része a két legmagasabb csúcs közötti, mintegy 35 km. hosszú, nagyjából kelet-nyugati irányú főgerinc.

A keleti bástyát, az Ünökő 2280 m. magas, minden irányban szétágazó gerincű tömegét keletről a Radnai hágó határolja, a nyugati fellegvár Borsa felett, hazánk jelenlegi legmagasabb pontja, a 2305 m. magas Horthy-csúcs, egy észak felé elágazó mellékgerincen van. A főgerinc nyugat felé a Batrinával, Öregbércel folytatódik a Lápos felé. Hegységünket észak felől a Visó völgye, délről a Nagy Szamos határolják, melybe dél felé számos nagyobb és hosszabb, észak felé pedig ugyancsak számos kisebb és rövidebb hegyi patak fut. A főcsúcsok északi letörései — glaciális emlékeként — igen meredek és sziklásak, dél felé enyhébb lejtésű, hosszú gyepes hegyhátak vezetnek a Nagy Szamos völgye felé.

A turista természetyszerűleg a legmagasabb csúcsot keresi, a sízők a havat lényegesen tovább tartó északi lejtőket látogatják, így a Visóvölgyi vasút végállomása, Borsa lett a kiindulópontja úgy a nyári, mint a téli túráknak.

A hegység feltárása turista szempontból a kezdet kezdetén tart. Most jelent meg az 1:200.000 léptékű térkép, amely már a hajdani magyar csúcs elnevezéseket és a meglévő turista létesítményeket is feltünteti; a gerinctúra előkészítéséhez jó segédeszköz.

A turista létesítményeket egyelőre az EKE és az MKE által végzett útjelzések jelentik; a két egyesület felvette az évtizedek előtt kényszerűen abbahagyott munkát és hajdani közös munkaterületükön testvéri együttérzéssel kidolgozott terv alapján igyekeznek lehetővé tenni a természetjárást, a ma még egyedül magyar magas hegységben. Az EKE által már elkészített gerincút és az MKE által elkezdett Borsa—Horthy-csúcs közötti útjelzés mellett az elgondolás szerint Borsáról vagy Majszinból kiindulva, a Horthy-csúcs érintésével a főgerincen át, az Ünökön keresztül Óradnára vezető útvonalon kényelmes napi járás távolságnyira egy-egy menedékházat létesítene a két egyesület.

Az MKE a Horthy-csúcs egyik északi katlanában, a Mosolygós tó közelében kb. 1800 m. magasságban építi fel menedékházát. Az előkészítő munkálatok folyamatban vannak, az építést ez év nyarán kezdik meg, tervszerint. Ez a ház képezi az első állomást a csúcs előtt, Borsától mintegy 4—5 óra járásnyira; az EKE viszont a Horthy-csúcs után, olyan helyen szándékozik házát felépíteni, hogy a déli oldalról való megközelítésnek lehessen támpontja. Ezen két ház a tervek szerint téli-nyári üzemű lesz, míg az MKE által másodiknak tervezett, a gerincen a harmadik menedékház, csak szükség megszállást biztosítana. Ez a ház a jelenleg is üzemben levő bánya-sodronykötélpálya felső állomása közelében létesülne.

Az Ünökő alatti szász menedékház annyi viszontagságot látott már, hogy ebben a ház elhelyezésének is van bizonyos szerepe, véleményünk szerint. Valószínűleg közelebb kellene hozni az Ünökő csúcsához a menedékházat, ez által kissé távolabb kerülne a hegyi pásztorok ható körzetéből, és a turista célokat is jobban szolgálná, akármelyik oldalról jövet, mert jelenlegi helyéhez a legközelebb állandó település Radnaborberek, turista mértékkel mérve, nem nagy távolságra van, jelentősége így mai helyén csökkent értékű.

Ezen négy menedékház felépítése után az a hatalmas érdeklődés, amely a magyar hegység felé turista körökben eddig is megnyilvánult, nagy tömegeket fog a ma csak nagy nehézségek árán abszolválható gerinctúra megtételére csábítani. Az sem kétes, hogy bizonyos kényelmi berendezések tudatában a nagyközönség is kegyeibe fogadja a magashegy jellege mellett még külön természeti szépségeket is nyújtó hegységet.

Igen, így lesz, ha majd a tervezett házak felépülnek; de mi van most?

A turisták vállalják a nehézségeket és közbeeső menedékház nélkül keresik fel hazánk legmagasabb csúcsát, Borsa községből a csúcs megmászása: a felszállás, a csúcson való tartózkodás és a visszatérés jó időjárás esetén egy napot vesz igénybe. Az utat a községből az MKE jelezte, — kék jelzés — a község felső végén, a Visó fahídján keresztül indul az út, földeken, majd legelőkön át egyenesen a csúcs irányába tart. Az erdőt elérve, kissé bal felé húzódik és az Öreglába gerinc alsó szakaszának gyepes bordáján keresztül jut a Mosolygós tó katlanába.

Itt már kb. 1800 m. magasan vagyunk és a környezet teljesen magashegyi jellegű.

A katlanról első pillanatra látszik, hogy a jégkorszakban firngyűjtő medence volt. Háromnegyed körben a Fehérkő, a Horthy-csúcs és Öreglába gerinc meredeken szakad le a katlanba. A jég a palás kőzet kissé keményebb részeit a lejtőkön meghagyta, ezek most apró tornyokat, egy-egy élesebb bordát alkotnak.

A katlan fenekén kedvesen mosolygó zöldszínű tó van, a hegy felől kőhullásos lejtők, a völgy felől törpefenyők veszik körül. A bővizű tóból, a Tátrára emlékeztető tófalán alázuhanó patak rohan a völgy felé. Itt már elmaradnak az erdők vadjai, a pásztorok sem jönnek ide nyájukkal, az életet csak a tovacikázó havasi pinty, a magasban keringő sas, a vízesés tompán ideszűrődő dübörgése és a gerincekről lebukdácsoló kőhullás éles zaja jelenti. — Egyedül lehetünk. Itt kezdődik a magány birodalma. Utunk a tó baloldalán a Fehérkő gerinc nyergébe visz, végnélkülinek tetsző törmeléklejtőn át jutunk a nyeregbe; itt könnyű, kötélhasználatot nem igénylő, de helyenként elég szellős gerincen jutunk át a jobbfelé eső csúcsra.

Már a Fehérkő gerincen megkapó kép fogad; mélyen alattunk a Mosolygós tó katlanja, a gerincen gigászi sziklatömbök és törmelék hevernek elfelejtett össze-visszaságban. Az Ünökő felé elénk tárul a Radnai havasok főgerinc vonulata. A szemközti oldalon, az Öreglába gerinc tetszetős tornyai kapaszkodnak a csúcs felé, s az öreg, mohos sziklák közt itt is, ott is fűrge ezüst csíkok szaladnak a katlan-fenek felé.

A Mosolygós tótól a csúcsig kb. 2.5 óra az út. A csúcsról csodálatos kép tárul elénk, melyhez rendszerint pazar felhőjáték járul. Jó látási viszo-

nyok mellett egész északkelet Magyarország előttünk van és sorra ismerhetjük fel a környező hegyek csúcsait.

Fent, Erdély egy részének visszatérése alkalmával elhelyezett olajfesték feliratú kopott fatábla hirdeti honvéd hegyi csapataink vállalkozó kedvét. Illendő volna az időjárás viszontagságaival nagyobb sikerrel dacoló emléktáblával megjelölni a Haza legmagasabb csúcsát; ugyancsak turista feladat egy megfelelő kazetta elhelyezése is, melybe emléksoraikat helyezhetik el a csúcsot felkeresők.

A visszatérés akár a felmenet útján, akár a majszini vagy az előtte levő gerincen, vagy pedig vállalkozó kedvű, elég gyakorlott hegymászók részéről az Öreglába gerincen történhet. A visszatérés kb. 4—5 órát vesz igénybe.

A gerinctura az Ünökő felé legcélszerűbben sátorozással oldható meg jelenleg; ha Borsa és Óradna közt az útát 3 napra osztjuk be, a sátor, a takarók és élelem cipelése mellett a körülményekhez képest kényelmessé tehetjük utunkat.

Különösen a koranyári időben, mikor még bőven akadnak nagykiterjedésű hófoltok és az alpesi flóra már teljes virágzásban van, nyújt felejthetetlen élményt, a hegység felkeresése.

A közeljövőben elválik, hogy a rendkívüli viszonyok közt a tervekből mennyit sikerül valóra váltani, s mennyire lehet a hegységet előkészíteni a békeidők várható, hatalmas turistaforgalmára.

Budapest,

Kövágó Ferenc.

Földomlás a Fellegváron

Irta: Ifj. Xántus János.

Budapestet gyakran halljuk úgy emlegetni, mint a földtani érdekességek városát. Ez a jelző méginkább ráillik szűkebb hazánkban Erdélynek fővárosára Kolozsvárra. A kincses város földtani szempontból olyan helyen fekszik, ahol különböző természetű geológiai tájegységek találkoznak. Nyugaton a Gyalui havasok igen régi kristályos tömegei, keleten a sokkal fiatalabb Mezőség rétegsorai érintkeznek azon a vonalon melyet Dr. Koch Antal¹ Kolozsvári szegélyhegységnek nevezett el. Kolozsvár bármelyik magasabban fekvő pontjáról nagyszerű körkép tárul a szemlélő elé, a kis természettudományi műveltséggel rendelkezve könnyen elképzelhetjük, hogy a vátozatos felszíni formák mozaikszerű földtani alapépítményt tétéleznek fel.

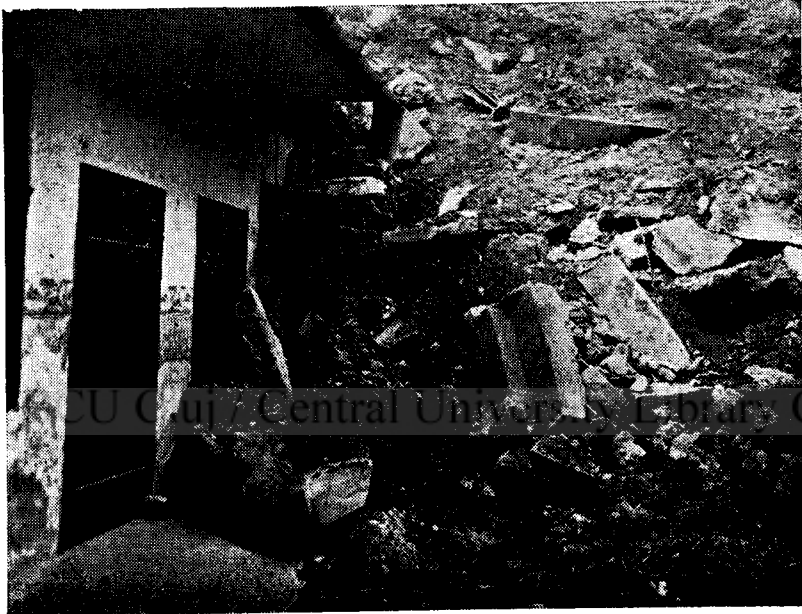
Egy Kányafői kilátás,² egy séta a Házsongárdra azonnal meggyőző bennünket arról, hogy a város közvetlen környéke is mennyi szépséget és menyi tudományos érdekességet rejtetek. Ma, amikor divatban van kirándulásaink nagyságát kilométerekben kifejezni, különösen fontos ez a megállapítás mert a mennyiségről a minőségre tereli a figyelmet s a nézést látássá nemesíti.

¹ Dr. Koch Antal: Az erdélyrészi medence harmadkori képződményei. I. rész.

² Dr. Kerekes Zoltán: A Kányafői kilátás. Erdély 1916. 5. oldal.

Amint Budapest első számú geológiai érdekessége a Gellérthegy, úgy Kolozsvár legtöbb meglepetést rejtegető „geológiai viharsarka” a Fellegvár. Jól kifejezett vízválasztó gerinc ez a hegy a Szamos és a Nádas völgye között, hozzávetőlegesen 60 méter relatív azaz Szamos fölötti magasságban.

Földrajzi, pontosabban geomorfológiai, szempontból disszimétrikus gerinc amennyiben déli, városranéző oldala sokkal meredekebb mint az északi, lankás lejtő, mely a vasúti műhelyekre tekint. Ez a meredek déli oldal úgy földrajzilag mint földtanilag különleges alkotású, s olyan tünemények szülőhelye melyek méltán ejtik bámulatba a város közönségét, de még a szakembert is.

A Fellegvári-út 84. sz. ház udvara. Előtérben a Belvedere-vendéglő lecsúszott betontömbjei.

A Fellegvárt alkotó rétegek ezen a délre tekintő lejtőn észak észak-kelet irányban dőlnek, hozzávetőlegesen 7° -al, tehát az u. n. rétegfejek meredek pontok alakjában valósággal kiállanak a lejtő síkjából. Ezeket tudva megállapíthatjuk, hogy a Fellegvár ezen oldala az u. n. *ellenesésű lejtők*³ csoportjába tartozik, a rétegek esése ugyanis pontosan ellenkező irányú mint a hegylejtő. Ez a jelenség, itt még azzal is bonyolódik, hogy a hegyoldalt felépítő rétegek különböző keménységűek. A keményebb rétegek ellenállóbbak, a szél és a víz tehát az u. n. atmoszferiliák nehezebben támadják meg őket, mint az alattuk lévő puhább, vagy lazább összetételű rétegösszleteket. Ebből az következik, hogy az ellenállóbb rétegfejek, valósággal kipreperálódnak — az alattuk

³ Dr. Cholnoky Jenő: A földfelszín formáinak ismerete.

lévő padok eltűnnek s a támasz nélkül maradó ponkok letöredeznek. Ha a letöredezés nagyobb méretű, *sziklaomlásról* beszélhetünk. Ezek a sziklaomlások, mint azt később látni fogjuk igen gyakoriak a Fellegváron. Az atmoszferiliák hatásán kívül nem megvetendő az ember tevékenysége sem, melynek során a lazább kőzetrétegek mesterséges elhordásával vagy kiválásával nagyon előmozdította a rétegek letöredezését.

Maj a Fellegvár városranéző oldala nem azt a képet mutatja amit a fenntiek alapján várni lehetne, mivel a veszedelmesebbnek látszó túlhajlott rétegefejeket a város falakkal és betonnal erősítette meg, hogy az esetleges szerencsétlenséget elkerüljék.

A Fellegvár északi oldala merőben más képet mutat. Itt a rétegek dölése a lejtő síkjában történik — itt tehát nemigen találunk kiálló pontokat, annál gyakrabban megcsúszott, súvadt rétegeket. Mivel itt a lejtőnél lankásabb rétegekről van szó ennek az oldalnak formái meglepő hasonlóságot mutatnak a Veszprém melletti Kiskúti völgy hasonló eredésű formáihoz. Ezen az oldalon inkább a víz szerepel alkotó erőként s a tavasszal nehezen olvadó hó sokáig megüli az enyhe lejtőt bőséges vízbeszivárgást okozva.

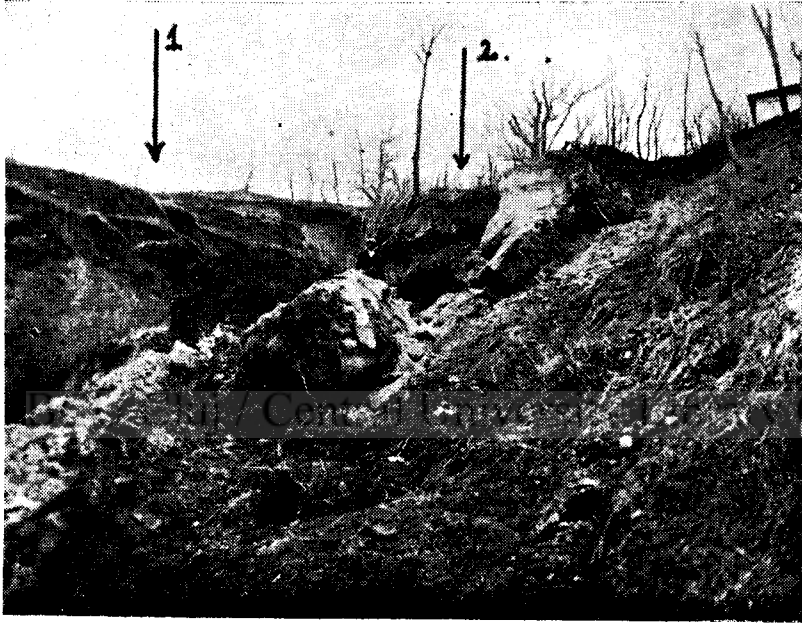
A földrajzi tényezők ismerete után vessünk egy pillantást a Fellegvár földtani felépítésére, hogy ennek ismeretében világos fogalmat alkothassunk azokról az olykor katasztrófális méreteket öltő földmozgásokról melyek annyi fejtörést okoznak az itt lakóknak sőt a város mérnöki hivatalának is. Geológiailag a vízválasztó gerincet alkotó rétegek földünk történetének harmadkorában az u. n. felső oligocénban üledtek le, abból az olykor sós, olykor félsós tengerből mely a város mai helyén terült el. Dr. Kerekes Zoltán volt az⁴ aki a Fellegvári oldal pontos geológiai szelvényét megrajzolta részint Hauer, Stache és Koch után részben saját megfigyeléseire támaszkodva. A Fellegvári út szintjében tehát a Szamos színtje fölött mintegy 3—4 méterrel a forgácskútiaknak nevezett rétegsor vörös agyagja tárul a szemlélő elé, majd hozzávetőlegesen 25 m. magasságban megjelennek a zöldes agyagok. Vékony, de ellenálló homokkő sáv következik ezután, melyet a benne lévő vezérkövületről Corbulás homokkőnek hívunk. Egy vékonyabb vörös-agyag lerakódás vezet át bennünket az u. n. Fellegvári rétegsor szintjébe, mely mintegy 41 m. magasságban kezdődik s különböző keménységű homokkövekből áll. Egy meglehetősen puha s amint azt később látni fogjuk vízzel igen könnyen telítődő homokkőréteg adja a hajdani barlanglakások anyagát. Ezeket a homokkőbe vájt, romantikus odukat ma már nem láthatjuk mert egy sajnálatos szerencsétlenség után melyet egy ilyen barlanglakás beomlása okozott a város elfalaztatta őket. Mintegy 48—50 méter magasságban járunk már itt a Szamos színe fölött, a Fellegvári Erzsébet sétaút közvetlen közelében. Vékony miocén márga majd 10 m. vastag fiatal, pleistocén korú kavics⁵ fejezik

⁴ Dr. Kerekes Zoltán: Barlanglakások Kolozsvárt. Uránia. XIX. 1918. 3. old.

⁵ Dr. Tulogy János: Kolozsvár környékének geomorfologiai kialakulása. Erdélyi Múzeum 35. évf. 10. 12. szám.

be a rétegösszletet melyre legfelül a jelenkor kultúrszemétje terít szennyes szemfedőt.

Mielőtt a földrajzi és földtani kép megrajzolása után a mostani földomlás ismertetésére rátérnénk, legyen szabad röviden rámutatni arra, hogy az ilyenyszerű jelenségek egyáltalában nem ritkák ezen a meredek lejtőn. A rendelkezésemre álló szakirodalom adatai szerint próbáltam ezeknek időrendi táblázatát összeállítani. Természetes, hogy itt csak a jelentősebb, nagyobb méretű omlásokról és csúszásokról lehet szó, melyeknek írásos emléke maradt — jórészt újságközlemények formájában.

A Belvedere-vendéglő helye. A lecsúszott két szikla mögött a március 24—25-i kis omlás (1) és a földfolyást előidéző forrás (2).

1871. omlás a Hója hegyen a Kányafői út kanyarulatában.⁶

1909. Barlanglakások beomlása több halálos áldozattal.⁷

1918. Pusztító kőomlás öt halottal, 3 nehéz és 5 könnyű sebesülttel.⁸

1930. Kisebb omlások.⁹

1931. Kisebb omlás a 86. szám alatti ház kertjében — kisebb anyagi kár.¹⁰

⁶ Lásd mint 5 alatt.

⁷ Lásd mint 4 alatt.

⁸ Dr. Szádeczky K. Gyula: Pusztító kőomlás a kolozsvári Fellegváron. Természettudományi Közlöny L. kötet 1918. 167. o.

⁹ Lásd mint 5 alatt.

¹⁰ Kemény Györgyné szóbeli közlése nyomán.

1938. Kőlavina a Sas utcában.¹¹

Az elmúlt esztendő október havában szereztem tudomást először arról, hogy a Belvedere vendéglő alatt megindult a Fellegvár, s hogy az egész Fellegvári hegyoldal veszélyben forog.

Ezeket hallva azonnal a helyszínre siettem s tanuja voltam annak, hogy az előbb említett vendéglő terrasza alatt, leginkább a földfolyás tüneményéhez hasonlítható jelenség látható. A vendéglő homokkőbe vájt pincéjéből bővizű forrás fakadt, mely a laza homokkővet teljesen átítatta ennek leomló darabjai pedig — elérve az alsóbb agyagos rétegeket részint folyva, részint csúszva magukkal ragadták a vendéglő alatti kert gyümölcsfáit játszi könnyedséggel roppantva szét 30—40 cm. átmérőjű fatörzseket. A mintegy 10 m. széles nyelv alakú földtömeg oldalnyomása kinyomta a kerítés sásfáit is, míg a surlódó rétegek pompásan lecsiszolt „tükröző“ felületeket alkottak. A későbbiek megértésének előmozdítására nevezzük el ezt a ma is lassan mozgó részt I. számú felületnek.

Ettől az elmozdult lejtőrészlettől nyugatra, mintegy 15—20 m. távolságban Devecseri mérnök illetőleg Kemény Györgyné telkén is észleltem egy kisebb elmozdulást illetőleg mozgó lejtőrészletet, mely szabályos földfolyás nyelv alakú gleccserhez hasonló formával, törmeléből álló homlok és oldalmorénával. Ez a nyugtalan felszínű lassan mozgó földnyelv két szénabuglyát tölt maga előtt. Jelöljük ezt a felületet II-vel.

Az I. és II. térszín a tél folyamán meglehetősen nyugodt maradt, de a tavaszi olvadás és az esőzések ismét megindították a lappangó folyamatot. Kiss Mihály városi ör vallomása szerint ez év február 20-án egy pénteki napon észlelte először, hogy az I. sz. felülettől keletre megindul a hegyoldal. Egy kerítés szinte egyenesvonalú elmozdulása példázta a mozgó rétegek útját. A veszélyeztetett telek tulajdonsát az ör azonnal figyelmeztette a veszélyre. Az izraelita vallású háztulajdonos, szombat lévén a rabbihoz szaladt, vajjon nem sérti-e meg az ünnepet ha elköltözik a lakásból. A rabbi — arra hivatkozva, hogy *földomlásról nincsen szó a Talmudban* — az elköltözést megtiltotta. Szombatról vasárnapra virradó éjjel — hozzávetőlegesen 1/2 12 óra tájban indult meg az a hatalmas méretű elmozdulás mely a vendéglő alatt valósággal felforgatta a hegyoldalt s a söröző terraszmázsás súlyu betonfalát játszi könnyedséggel szállította lefelé mintegy 80—100 m. távosságra. Így állt elő az a nyugtalan, elmozdult, gyeptéglákkal, hasadásokkal és hompokkal tarkított¹² felület melyet III-al jelöltem. A mozgó földtömegek valósággal elsöpörték a Fellegvári út 84. szám alatti ház mellék-helyiségeit, sőt a ház emeleti lakását is annyira megrongálták, hogy a lakókat haladéktalanul ki kellett lakoltatni. (I. kép.) Ez az elmozdulás olyan nagymértékű volt, hogy az alátámasztás nélkül maradt Belvedere vendéglőt haladéktalanul le kellett bontani.

Ez év március 24—25-én az I. számú felület peremén kisebb föld-

¹¹ Ahol az ötvenmázsás kőlavina pusztított. Nemes Ferenc riportja. Keleti Ujság. XXI. évf. 108. szám. 1938.

¹² Székely népi jelölése az egészen apró dombocskáknak.

omlás jelezte, hogy az állandóan mozgó földtömeg még nem találta meg egyensúlyát. Ez a kis omlás a pleistocén kavics nivójában történt. Ezt követően április 9-ről 10-re virradó éjszaka ugyanennek a felületnek felső pereméről hatalmas szikladarab vált le s a forrás által feláztatott felületen mintegy 10 métert csúszott lefelé, majd két darabra vált s az alsó darab mintegy 3 métert megtéve maga is megállapodott.

Ugyancsak március hónap folyamán a II. számú felület is tovább omlott hatalmas szakadást ütve a hegyoldalra.

A két hatalmas szikla jelen pillanatban igen laza, felázott és teljesen pépszerű homokkővön nyugszik. A hegyoldal felső peremén fakadó forrás vize állandóan áztatja az amúgy is fellazult felületet s így a sziklák további elmozdulás várható. (2. kép.)

A forrás, mely a felső kavicsrétegen keresztül beszívárogva a homokkő felületén tör elő — percnként csupán fél liter vizet szolgáltat, mégis ez az aránylag csekély vízmennyiség, elég arra, hogy rendkívül érdekes földfolyás jelenségeket hozzon létre.

Végezetül fölmerül a kérdés *mi okozza a Fellegvár ezen érdekes tüneteit* s tulajdonképpen mi is ezeknek a tüneteknek a természetrajza? A Fellegvár rétegfejeinek leomlása az egyik ok, mely megindítja a földtömegek elmozdulását. A laza homokkőből álló szikladarabok — a forrás, vagy csapadékvíz hatására könnyen porlanak s képlékeny földfolyásra alkamas anyagot szolgáltatnak. A lefele mozgó földrétegek az alsóbb régiókban agyagos rétegekre is bukkanmak s itt már a földcsúszamlás jelensége teszi még bonyolultabbá a geológus munkáját.

Lehet-e a Fellegvár eme katasztrófával fenyegető tulajdonságán segíteni? Nehéz a felelet erre a kérdésre. Kétségtelen, hogy nagyméretű földmunkával sikerülhetne a hegyoldal pontjait megkötni ez azonban anyagilag nem fizetődik ki. A most lezajló folyamatot azonban meg lehetne lassítani azzal, ha a forrás vizének elvezetésével az annyira veszedelmes földfolyást megállíthatnánk. Természetes, hogy ez az orvosság csupán pillanatnyi javulást eredményezne. — amint a fennebb leírt állapot is csak a mozgó felületek pillanatnyi helyzetét örökítik meg. Ha valahol, úgy itt igazán érvényes a klasszikus görög mondás: *Panta rhei!* — Minden folyik!

Húsvét a Görgényi havasokban

Húsvéti sí kirándulásunk előkészítése eredményes volt, 17-en jelentek a túsára. Apr. 4-én d. u. indult el társaságunk nagyobb része, egy páran az esti gyorsvonattal jöttek utánunk. Maroshévízre késéssel érkeztünk. Az előre megrendelt 4 teherhordó ember ott volt, hogy a hölgyek hátizsákjait hozzák legalább addig, amíg sí nélkül menni lehet (kb. 6 km.). Meglepetésünk nagy lett, amikor személyenként 12 pengőt kértek 4—5 pengő helyett. Természetesen inkább vállaltuk a hölgyek zsákjainak a cipelését, mint hogy megvágjanak. Bosszusan indultunk a kb. 18 km.-re lévő Hosszuháti (Bunyászi) menedékházhoz. Nemszo-

kára megeredett az eső, amiből később havazás lett és az megtartott másnap délig. Maroshéviztől 7 km.-re felköthettük léceinket és így egy tehertől mentesítve folytattuk útunkat. Koromsötét erdei útszakaszon a karaván lassan haladt, egyik-másik néha elvesztette türelmét és kiadósan kellett őket bátorítani azzal, hogy nincs már messzi a menedékház. Éjjel félegyre érkeztünk meg. Egyik kezdő turista társunk, aki egész úton hadilábon állt a hátizsákjával, egy észrevétlen pillanatban azt „leépítette” egy fa tövébe, melyet másnap hoztunk fel. A máskülönben vadregényes szép utat nehezzé teszi a 900 m. szintkülömbőség, továbbá a mi esetünkben az éjszaka és hóvihár is. Másnap felkerestük az ismert Hosszúhátú síterepeket. A régi másfél méteres hóalapon friss 25 cm. új porhóban nagyokat csúsztunk. Délben megállott a havazás, a felhők

szétszakadoztak, kisütött a várva várt nap. A hóval dúsan megrakott fenyők csillogtak a napsütésben. A hőmérséklet e napon mínusz 7–10 fok között változott. Oly kellemes volt, hogy nem bírtunk betelni a sízés gyönyörével.

Barátainknak, akik Vásárhelyről az esti vonattal indultak (és Maroshévizről másnap reggel), délig fent kellett volna lenniük. Mivel d. u. 1 óráig nem jöttek, másodmagammal keresésükre indultam. A menedékháztól mintegy 2 km.-re, a Herinos patak feletti kősziklánál találtam rájuk, amint a fáradságtól legyengülve, kétségbeesve gondoltak arra, hogy vissza kell térniök, mert nem találják meg a menedékházat. Kölesönösen nagy volt az öröm, a találkozáskor, mert így új erőre kapva könnyen tették meg a menházig hátralévő utat.

Egy páran éjjeli portyázásra indultak és nem győzték másnap dícsérni a haldfélynél való sízés nagyszerűségét.

Húsvét másodnapja a legszebb havasi napok egyike volt. Reggel 6 órakor a felkelő nap óriási piros korongja bearanyozta a havasi kör-

nyezetet. Párperc múlva mindnyájan talpon voltunk és működni kezdtek a fényképezők. A Maros völgyében a leszorított felhők mint valami vattacsomók, vagy hullámozó tenger csillogott a napfényben. A túloldalon a köd felett a Kelemen havasok büszke csúcsai ragyogtak, mint a legszebb mennyei dekoráció. D. e. leszártunk a Herinos patakhoz, d. u. a Fancsal tető volt másoron. Ez a csúcs már egyszer megtréfált és örvendtem, hogy a vezérést egyik társam vállalta. Nem gondoltam arra, hogy vannak dolgok, melyek megisméltődnek. Amitől félttem bekövetkezett, egyórai út után, ahelyett, hogy a célunkat még csak meg is közelítettük volna, visszaértünk kiindulási pontunkhoz. Megjegyzem, hogy más turistatársaim is jártak hasonlóképpen. A Bunyásza és Fancsal tetők közt egy sűrű erdővel fedett nyereg van. E nyereg egy keskeny gerincet képez és mivel ez a vízválasztó a Maros és a Görgény völgyei közt, jobbfelé apró mellék gerincek húznak le, melyek miatt a „kavarás“ veszélye nagy. Szégyeltük a dolgot, ezért iránytű és térkép segítségével újra elindultunk, s most már teljes sikerrel értünk fel a tetőre, ahol a pompás kilátás kárpótolt minden fáradságért. Keleten láttuk a Csalhót, a Gyimesi havasokat, északra a Hargita, majd a Görgényi havasok láncolata, Kereszthegy, Mezőhavas: háttérben a Fogamasi havasok. A Maros völgye túloldalán a Kelemen- és hátrább a Radnai-havasok csúcsai tették teljessé a körképet.

Azt hisszük, a nyáron már megtisztított, jelzett utak lesznek, amelyek lényegesen megkönnyítik és hozzáférhetővé teszik a másvidékről jött turista testvéreinknek e vidék természeti kincseinek megismerését. Itt jelentem még illetékeseknek; a Fancsal tetőn lévő háromszögelési magassági jelző oszlop sok társának a sorsára jutott, a szél kidöntötte; jelenleg is ott van a hótakaró alatt.

Április 7.-én jól leburnulva, egy jólsikerült kirándulás emlékével, fájo szívvel indultunk haza, hogy pár óra múlva a füstös város ezer küzdelmét újra felvegyük.

Both Károly.

Milyen volt a régi Kolozsvár látképe?

Irta: Merza Gyula.

Erdély fővárosának most fellendült élénk látogatottsága folytán, annak múltbeli kinézése iránt szintén érdeklődhetik a hazai idegenforgalom.

Régi hiteles adatokból nem nehéz a száz év előtti 15 ezer lakosú Claudiopolis képét megrajzolni. Egyébiránt régi metszetek után készült és a város házán őrizett festményekeken meg vannak örökítve a régi várfalak, várkapuk, bástyatornyok, amelyek hajdanában négyszögben a tulajdonképeni belvárost körülvették és amelyeknek túlnyomó része ezelőtt száz esztendővel még fennállott.

Hiszen a Hid- és Magyar-kapukat csak körülbelül 60—70 éve, hogy lebontották.

Ma már nem sokan tudják, hogy az 1845-ben még fennállott Középkapun ez a felírás volt olvasható:

*Hostis ab insidiis Dominus nisi
protegat urbem,
Excubae humanae, praesidiumque nihil.*

(Ha Isten nem óltalmazza a várost, polgárai meg nem védhetik (t. i. a külellenség ellen.)

A szappanutcai bástyán pedig ez állott:

*Fortior est qui se, quam qui fortissima vincit
Moenia, nec virtus altius ire potest.*

(Bátrabb az, aki önmagát, semmint a legerősebb várfalat meggyőzi, a virtus se szállhat magasabbra.)

Abban az időben városunk közlekedését a Biasini és Lobmeyer-féle gyorskocsi vállalatok bonyolították le, a városnak pedig csak három nagyobb szállodája, illetőleg vendégfogadója volt, u. m. a Fejérlő (Redut), a Biasini és a Kvártaház.

A főtéri templomot fecskefészkekként hozzátapadó apró boltocskák vették körül, a négy sarkán nagyobb épületekkel, továbbá ott volt a városházzal átellenben a katonai helyőrség vártája is.

A főtéren érintetlenül fennállottak a Nagy- és Kis Lábasházak, a Báthory-, a Schütz János- és más házak jellegzetes homlokzataikkal. A történeti épületek közül a Mátyásház és a Bocskay-ház említendők.

*

Az utcai élet színének és hangulatának pedig sajátos jellemvonást kölcsönzött, hogy a kereskedések túlnyomó része valami címet, illetőleg helyesebben valami „üzleti címet” viselt, melyek a Kiváltságos Kereskedő Társulat több mint negyven keresztyény cégének, köztük 25 örmény kereskedőnek voltak a képes hirdetőményei.

Ezek az ékes festmények ábrázolták a vadászt, a fehér farkast, az elefántot, Szt. István királyt, a koszorút, a mágnást, a kis fiút, a fekete kutyát, a remetét, a vashámort, a magyar hölgyet, az oroszlánt, az angyalt a szarvast, az arany koronát, az arany fát, a medvét, a pávát, a szerecsent, a vadembert, a nagy pipát, a vad macskát, a magyar királyt, a három gráciát, az arany kakast, az arany sást, az arany kígyót, a halászt, a katonát, a majmot, a szirént, az egyszarvút, a párducot stb., amely képkiállítás, mint látványosság főként a vidéki népnek nem kis szórakozást, de egyúttal figyelmeztetést is nyújtott, sőt egyenesen gyöngéd emlékeztetőül is szolgált, ha netán a cégtáblák neveit elolvasni vagy megjegyezni nem tudták.

Ha már most elképzeljük, hogy a házsorok által akkor már jobbra burkolt várfalak bejáratai u. m. a Magyar-, Közép-, Király-, Torda-, Monostor- és Hid-kapuk és egyéb bástyaajtók még fennállottak, akkor a város száz év előtti régi külső képét magunk elé varázsolhatjuk.

Abban az időben a jelenlegi Unió-utca, illetőleg az akkori Belmonostor-utcában volt templomozás után a vasárnapi sétakorzó színhelye, ahol az ismerősök rendszerint összetalálkozni szoktak, és amelynek élénkségét és népszerűségét fokozta a Monostor-kapu csengető-útó órája, minek folytán a sétálók folyton tudták, hogy hányat ütött az óra.

Mikor aztán később a Monostorkaput lebontották, valószínű, hogy az

órát a közeli Országházra (Redut) alkalmazták, amely épületen csak egy jó emberöltő óta nemult el, miután a városi tanács azt leszereltette.

Azonban a Vigadó vagy Redut néven ismert ódon háznak az óratornya maiglan is megmaradt történelmi hírmondónak, az erdélyi „Unió“ emléktáblájával együtt.

*

A kolozsvári városházán vagy az Egyetemi Könyvtárban lévő város-történeti festmények közt talán még most is föltalálható egy kép, mely Kolozsvár főterét tünteti fel, középen a közel hatszáz esztendőös róm. kath. székesegyházzal körülbelül százötven évvel ezelőtt. A festmény eredetileg a volt Wesselényi Miklós-, illetőleg Híd-utca, azaz a jelenleg Horthy-út felől lett rajzolva, amennyiben a képen a Hientz-féle ház sarokfalá is ott látható. A látkép a régi piacsor keleti oldalát ábrázolja az egészen új homlokzatú Bánffy-palotával, mely hiteles adatok alapján több kisebb telek összevásárlásával 1774-ben kezdett felépülni Blaumann nagyszebeni építőmester tervei szerint, és 1785-ben nyert az építkezés főtér felőli része teljes befejezést gróf Bánffy Dénes háztulajdonos költségén.

Miután a képen a ház előtt katonai őrbódé látható, ez már a háztulajdonos fiának, gróf Bánffy György magas méltóságának szól, akit I. József császár 1787 márcus 15-én Erdély kormányzójává (gubernator) nevezett ki.

A Bánffy-ház utáni épületek a később Deák Ferenc-, illetőleg Bel-Közép-utcaig húzódnak, az átellenben vonuló északi piacsor első látható háza a régi Városház, amelynek a tetején egy kis harangtorony emelkedik, hol az elítéltek lélekharangja szólalt meg, amikor azokat a vesztőhelyre kísérték a város pallosjoga alapján.

Az új városházát a mai homlokzattal 1845. szeptember 16-án avatták fel. A képen a főtéri templom tornya hiányzik, ellenben látható a harangláb, ahonnan ezelőtt 150 évvel harangoztak. A jelenlegi 80 m. magas torony 1837-től 1862-ig, azaz 25 évig épült.

Ezen festmény útmutatása szerint is igyekeztem Kolozsvár szívének, a mostani Mátyás király-térnek a száz-százötven év előtti kinézését az emlékezetekbe visszaidézni.

*

Az itt-ott még jókarban látható várfal-övezet egykori őrtornyainak az utolsó maradványa az úgynevezett Bethlen-bástya, ahonnan a várfal tovább húzódott a Magyar-kapuig, melynek a Híd-kaput nemsokára követő lebontására legutoljára kerül sor, mire e sorok írója, mint szemtanú hivatkozhatik.

Aztán a bástyák, az utcai köpenyeges közkútak és az olajlámpák eltűnésével Kolozsvár régi látképe fokozatosan a mai modern nagyvárosias irányban fejlődött, melynek az idegenforgalmi vonzóereje és turistairányú látogatottsága egész Erdélyre kiterjedőleg a legszebb reményekre jogosít és az EKE elé közérdekű föladatokat tűz, hogy Erdélyt és fővárosát minél többen megismerjék.

HIREK

Magyar Turisták Országos Szövetsége április 7-én tartotta a választás után az első tanácsulását. Zsembery Gyula dr. elnök ismertette az OSK iratát a közgyűlés által megválasztott: tiszteletbeli elnökségi tagok, elnök, társelnökök, alelnökök és főtitkár megerősítéséről. Az elnökségi tagok számát, megerősítését a működési szabályzat jóváhagyásával egyidőben tudatja a szövetséggel. Ez után a tanácsülés az elnökség javaslata alapján megválasztott: két titkárt, hat jegyzőt és a szakelőadókat. Elnökség azon javaslatát, hogy a Szövetségi Értesítő felelős szerkesztője Polgárdy Géza legyen, Ankner Béla hosszabb beszédben kifogásolta ezt és kívánatosnak tartotta Dobiecki Sándor dr. eddigi megbízatásának fentartását. Elnök szavazást rendelt el és 18:11 arányban Polgárdy Gézát bízta meg a felelős szerkesztéssel. Zsembery Gyula dr. elnök pedig elvállalta a főszerkesztést. A következőkben főtitkár ismertette a Szövetség hároméves munkatervének vázlatát. Kívánatosnak tartja, hogy a Szövetség évente meglátogassa a vidéki egyesületeket, osztályokat és szaktanácsot, felvilágosítást adjanak. Szövetségi ünnepek rendezését rögzíteni szeretné: március 15-ikét egy-egy turista országászlónál tartásának, szövetségi vándorgyűlést október első vasárnapján. Vidéki városokban turista kongresszusok rendezését, különösen a visszakerült felvidéki és erdélyi városokban. Magashegyi sziklamászó elméleti és gyakorlati tanfolyamok szervezésére is nagy szüksége van a magyar turistáságnak. Fénykép kiállítás rendeznek az eddig díjazott

és újabb pályázati rendszer mellett kiválogatott képekből. Kívánatosnak tartja a pályázati feltételek megváltoztatását. A hozzászólók javasolják, hogy vidéki városokat fel kell hívni egyszerűbb védkunyhó építésére. Különösen az erdélyi rézszekben lenne nagy szükség kis házak építésére. Zsembery Gyula dr. elnök a házépítéseket a turista egyesületek hatáskörében kívánja hagyni, mert csak így biztosítható ezek jókarban tartása. Dobiecki Sándor dr.-nak a Szövetségi Értesítő felelős szerkesztőjének köszönetet szavazott több éves szerkesztői működéséért. Elnök felhívta a tagegyesületek az egyesületi meghívottak kiküldésére. **B. I.**

A Magyarországi Kárpát Egyesület előadássorozatában Kőrösi Csoma Sándorról április 10-én Cholnoky Jenő dr. tartott vetített képes előadást. Színes szavakkal varázsolta hallgatói elé Erdély nagy szülöttjének, az ősszmagyarságra örök fényt sugárzó életútját, küzdelmes munkásságát, életét.

Egyesületünk új helyiségének átalakítása előreláthatólag e hó második felében elkészül. Új helyiségünk Jókai-utca 2 szám alatt a második emeleten lesz. Már előre is felhívjuk tagjaink figyelmét arra, hogy az új helyiségben társalgónkat a lehető legjobban felszereljük és ott állandóan friss napilapok, folyóiratok, könyvek, sakk, dominó stb. állanak majd a tagok rendelkezésére. A költözködés pontos idejét a helyilapokban közöljük.

Nagybányai osztályunk menedékház-építése, melyet már tavaly ősszel a Rozsályon kezdett meg, már annyira előrehaladott állapotban van, hogy ezen menedékház felavatására is a közel jövőben sor kerül.

Halálozás. Ifj. Bedő József mérnök tagtársunk, aki egyesületünk életében tevékenyen vett részt, 1942 április 20-án elhunyt. Élete virágban hirtelen elhunyt tagtársunkat fájó szívvel kísértük útjára. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Turista testvérek! Pártoljuk egymást!

**Magyar díszruhákat,
férfiruhákat, sportöltönyöket, viharkabátokat, szakszerűen készít**

SZÉKELY JÓZSEF

**E. K. E. tag szalonja Kolozsvár, Unió-u. 2, I. emelet,
az EKE volt helyiségében.**

E. K. E. tagoknak a szabott árakból 10% kedvezményt ad.

Az EKE csíkszéki osztályának bélyege. Ennek jövedelméből épül az „Uz Bence“ menedékház a Hargitán. A bélyeg 1 és 5 pengős kiadásban jelent meg. Minden bélyeg megvásárlásával egy téglát adunk az épülő menedékházhoz. A bélyeg megrendelhető az EKE titkárságánál Kolozsvár, Mátyás-utca 6. szám alatt.

KELETI ÚJSÁG

Friss,

szinvonalas,

megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

SPORT-felszerelési, ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-szaküzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Új erdélyi térkép!!!

A Radnai-havasok 200,000-es térképe megjelent. Az öt színnyomással készült térkép a Honvédtérképészeti Intézet kiadványsorozatának egyik legszebb alkotása. Egyesületünk kezdeményezésére örvendetes újítás látható e térképen: a jelentősebb történelmi- és műemlékeket, a népművészet őrző város- és községnevek külön vannak megjelölve.

A térkép ára 2,50 Pengő, részletes ismertetésére jövő lapszámunkban még visszatérünk.

Épül a révi-barlang hídja! Már több ízben írtunk arról, hogy a múlt évi árvíz elseperte a vasúti töltés és a révi-barlang bejárata közötti gyalogjáró hidat. Egyesületünk nagy anyagi áldozattal és az ottani birtok intézőjével történt kedvező megállapodás révén végre lehetővé tette az új híd építésének megkezdését s így minden reményünk megvan arra, hogy a híd a nyári turista-idény kezdetére már készen fogja várni a révi-barlang látogatóit.

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bármilyen
férfi ruhákat jól és olcsón készít és
EKE tagoknak 10% engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

modernül felszerelt **FÉNYKÉPÉSZETI SZAK-
ÜZLETÉBEN** minden cikk állandóan kapható.

Legújabban

elektromos cikkek és rádió-osztállyal

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 12. - Telefonszám: 36-63.